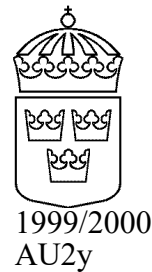

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

1999/2000:AU2y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 mars 2000 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1999/2000:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1999, över de motioner som väckts med anledning av skrivelsen och över 25 motioner väckta under den allmänna motionstiden hösten 1999, i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över valda delar av avsnitt 6 Tillväxt och sysselsättning och avsnitt 12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Därutöver tas det upp två frågor om prioriteringar inför det svenska ordförandeskapet i EU under det första halvåret 2001. Utskottet yttrar sig härvid över motionerna 1999/2000:U12 yrkande 2, 1999/2000:U503 yrkande 6, 1999/2000:U505 yrkande 13 och 1999/2000:U512 yrkande 2 delvis.

Tillväxt och sysselsättning

Skrivelsen

I och med Amsterdamfördragets ikraftträdande i maj 1999 har sysselsättningssamarbetet stärkts ytterligare. I enlighet med fördragets bestämmelser skall varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna. I skrivelsen redovisas vidare den gemensamma rapporten om sysselsättning för 1999 samt rådets rekommendationer till medlemsstaterna. Vidare redovisas resultaten av Europeiska rådets möten i Köln och Helsingfors samt att det har inrättats en sysselsättningskommitté. Slutligen anges att sysselsättningsriktlinjerna för år 2000 innebär att de fyra huvudområdena och de tre övergripande målen för sysselsättningspolitiken ligger fast och att det endast skett smärre justeringar av 1999 års riktlinjer. Bland annat har vikten av utbildning inom IT-kunskap lyfts fram.

Moderaterna anser i motion U12 att regeringen inte lever upp till sina egna mål som har satts upp i den svenska handlingsplanen för sysselsättning. Bland annat är de skattesänkningar som regeringen har föreslagit långt ifrån tillräckliga. Med hänsyn till den kritik som Europeiska kommissionen framfört om den alltför långsamma takten i översynen av skatte- och bidragssystemen måste Sverige påskynda förändringsarbetet inom dessa områden. Regeringen bör därför komma med förslag till en ny och effektivare sysselsättningspolitik (yrkande 2).

I motion U503 yrkande 6 anför *Moderaterna* att EU bör verka för en union för företagande och arbete. Denna målsättning uppnås bäst genom en fortsatt fördjupning av den inre marknaden och genom en avreglering av nationella hinder och monopol. Genom sådana åtgärder kan hindren för företagande undanröjas, vilket också är det bästa medlet mot arbetslöshet som kan tillgripas på unionsnivå. Nästan alla övriga frågor som styr tillgången på arbete och möjligheterna till företagande är inte föremål för unionens beslutanderätt utan ligger på nationell nivå. Ansvaret för att reformera arbetsmarknaden och bringa ned det höga skattetrycket på arbete och företagande ligger därför hos den enskilda medlemsstaten.

Folkpartiet anför i motion U505 yrkande 13 att regeringen skall verka för sänkt skatt på arbete och en avreglering av den europeiska arbetsmarknaden som sysselsättningsfrämjande åtgärder. EU:s ministerråd har uppmanat Sverige att sänka skatterna för hushåll och företag. De riktlinjer som kommissionen presenterade i november 1997, och som Sverige har ställt sig bakom, gick bl.a. ut på sänkt moms på arbeten inom tjänstesektorn, sänkta arbetsgivaravgifter samt enklare regler för småföretag och reformerade strukturer på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Den låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten är, som utskottet vid flera tidigare tillfällen har konstaterat, ett av de största problemen både för Sverige och för övriga medlemsstater i EU. Sverige har också alltsedan medlemskapet i EU arbetat för att kampen mot arbetslösheten borde ges en lika stor tyngd i det europeiska samarbetet som t.ex. ambitionerna på det monetära området. Utskottet ser därför med tillfredsställelse att det genom ikraftträdandet av Amsterdamfördraget har tagits ett stort och betydelsefullt steg mot detta mål i och med att kampen mot arbetslösheten har fått större vikt i unionsarbetet. Härigenom har det skapats bättre förutsättningar för att medlemsstaterna gemensamt skall kunna bekämpa arbetslösheten.

Det nya samarbetet kring sysselsättningspolitiken har sin grund i erfarenheterna från det övervaknings- och rapporteringsförfarande som tidigare använts vid övervakningen av den ekonomiska politiken och bygger på gemensamma riktlinjer för sysselsättningen som antas av rådet, nationella handlingsplaner som respektive land upprättar för kommande år, en årlig gemensam rapport från kommissionen och rådet samt en möjlighet för rådet

att avge rekommendationer till enskilda medlemsstater. Härutöver sker också ett utbyte av goda erfarenheter mellan medlemsstaterna.

Utskottet ser, liksom regeringen, positivt på de effekter för sysselsättningen och tillväxten som det utökade samarbetet kring sysselsättningspolitiken kan komma att få, men vill samtidigt understryka att sysselsättningspolitiken, trots det fördjupade samarbetet kring sysselsättningsfrågorna på unionsnivå, alltså i första hand är en angelägenhet på nationell nivå.

I och med Amsterdamfördraget skall medlemsstaterna utforma sin sysselsättningspolitik så att den stämmer överens med de allmänna riktlinjerna för medlemsstatens och gemenskapens ekonomiska politik. Utgångspunkten för sysselsättningspolitiken är därför, liksom för den övriga ekonomiska politiken, att de offentliga finanserna är sunda och att det går att hålla priserna på en stabil nivå. För att tillväxt och sysselsättning skall kunna ligga på en hög nivå krävs därutöver en makroekonomisk stabilitet. Den makroekonomiska politiken måste därför vägas mot och kombineras med åtgärder för att få arbetsmarknaden att fungera bättre, göra varu- och tjänstemarknaderna mer effektiva samt göra kapitalmarknaden både effektivare och mer tillgänglig för de företag som behöver riskkapital. För att få en mer anställbar arbetskraft måste särskild vikt läggas vid insatser för bättre utbildning och högre kompetens hos arbetstagarna.

År 1996 slog regeringen som ett mål fast att den öppna arbetslösheten i Sverige år 2000 skulle uppgå till högst 4 %. Regeringens bedömning, som utskottet ansluter sig till, är att målet nu ligger inom räckhåll. År 1998 kompletterades arbetslöshetsmålet med ytterligare ett mål, nämligen att år 2004 skall 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år vara reguljärt sysselsatt. Härfter är målsättningen ”full sysselsättning”.

Ökad sysselsättning leder också till ökad social trygghet. Grunden för den svenska arbetsmarknadspolitiken, och hela välfärdspolitiken, har därför under lång tid varit den s.k. arbetslinjen. Arbetslinjen innebär att aktiva åtgärder för att få tillbaka individen i arbete skall prioriteras inom alla politikområden framför passiva kontantstöd. Till exempel har inom socialförsäkringsområdet arbetslösa bidragstagare stått till arbetsmarknadens förfogande, och i sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna har rehabilitering betonats. Att individen får arbete innebär, förutom minskat bidragsberoende och minskade utgifter för staten, att denne får tillgång till resurser som ger bättre möjligheter att kontrollera och styra sitt eget liv. En väl fungerande arbetsmarknad som samverkar med en verkningsfull arbetsmarknadspolitik är dessutom grundläggande förutsättningar för en framgångsrik välfärdspolitik. Under senare år har arbetslinjen utvecklats till en arbets- och kompetenslinje, som innebär att om en arbetslös inte kan få arbete skall denne erbjudas en lämplig utbildning eller en praktikplats, som kan leda till anställning om det är lämpligt eller ekonomiskt möjligt, framför ett passivt utbetalande av kontantstöd. Att upprätthålla arbetslinjen är också viktigt för att motverka att arbetslöshetsersättningen används som en del i förtida pensionering av arbetskraften.

Inom EU har arbetslinjen och ett mål om full sysselsättning inte tidigare omfattats av all medlemsstater. Utskottet ser därför mycket positivt på att samtliga medlemsstater vid rådsmötet i Lissabon den 23–24 mars 2000 enats

om en strategi för att återskapa förutsättningarna för full sysselsättning och för en stärkt social sammanhållning.

Vid det nyss nämnda mötet formulerade medlemsstaterna också ett nytt strategiskt mål för unionen under det kommande decenniet; att unionen skall bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiskt kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. För att uppnå den angivna målsättningen presenterade rådet samtidigt en strategi som har till syfte att:

- förbereda övergången till en ekonomi och ett samhälle som baserar sig på kunskaper genom en politik som gynnar informationssamhället och forskning och utveckling, genom att driva på den strukturella reformen för konkurrenskraft och innovation samt genom att fullborda den inre marknaden,
- modernisera och stärka den europeiska sociala modellen, genom att investera i människor och bekämpa social utslagning samt
- vidmakthålla de sunda ekonomiska utsikterna och den gynnsamma tillväxtprognosen genom att genomföra lämpliga makroekonomiska åtgärder.

Det av rådet angivna målet liksom tillvägagångssättet för att uppnå det står väl i överensstämmelse med den strategi som Sverige presenterade i den handlingsplan för sysselsättning som överlämnades till kommissionen och rådet under 1999, där det framhölls att den sysselsättningspolitik som leder till de bästa resultaten är den som stimulerar tillväxt och sysselsättning samt motverkar arbetslöshet. Utskottet ansluter sig vidare till vad regeringen i handlingsplanen anför om att det är nödvändigt att ta till vara de betydande resurser som kan mobiliseras i ett samhälle där ingen ställs utanför arbetslivet. Därvid bör särskilt fästas vikt vid att främja jämställdhet mellan kvinnor och män inom hela arbetslivet. För att möjliggöra en god ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning krävs därför att man fullt ut tar till vara de möjligheter som ett utnyttjande av både mäns och kvinnors resurser i arbetsliv, familjeliv och samhälle innebär.

Under senare tid har sysselsättningen, som en följd av den mycket goda tillväxten i svensk ekonomi, ökat i Sverige. Utskottet ser detta som mycket positivt. De delar av ekonomin som har stått för en stor del av denna tillväxt är de som är relaterade till den nya informationstekniken. Trots att både antalet arbetslösa och efterfrågan på arbetskraft alltjämt är stor inom flera branscher, har det börjat att uppstå problem med att hitta arbetssökande som har den kompetens som krävs för de lediga arbetena. Till exempel framgår av den s.k. småföretagarbarometern, som nyligen presenterades av Företagarnas riksorganisation, att det för närvarande är en mycket god utveckling för småföretagen, men att en stor del av dem ser risker med att brist på kompetent arbetskraft kan komma att minska ökningen både av tillväxt och sysselsättning. Att förhindra att brist på kompetent arbetskraft uppstår som begränsar, eller i värsta fall helt förhindrar, möjligheterna till tillväxt är därför en av de viktigaste uppgifterna för arbetsmarknadspolitiken. Detta uppnås bäst genom att utbildnings- och kompetensnivån kan höjas hos arbetskraften samt genom en bättre matchning av arbetssökande till de olika arbetena. För att

matchningen skall bli effektiv måste arbetskraften göras mer rörlig såväl yrkesmässigt som geografiskt.

Utskottet anser därför att det är positivt att regeringen nyligen har presenterat ett förslag till förnyad arbetsmarknadspolitik – proposition 1999/2000:98 Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt – där det är en uttalad ambition att öka sysselsättningen. Propositionen kommer inom kort att behandlas av utskottet.

Inte bara arbetslösa får del av de insatser som görs för att höja kompetensen hos arbetskraften. Även de som redan har anställning kommer under perioden 2000–2002 att inom ramen för Europeiska socialfondens mål 1 och mål 3 kunna ta del av en satsning på kompetensutveckling av redan anställda. Syftet med satsningen är att uppnå en allmänt högre kunskapsnivå i arbetskraften, vilket bl.a. kan verka förebyggande av förtida pensionering, att öka individens valfrihet samt att underlätta omställningar genom en högre yrkesmässig rörlighet.

Vid sidan av de åtgärder som är direkt relaterade till arbetsmarknadspolitiken vill utskottet framhålla vikten av det som sker inom skol- och utbildningsväsendet och som bidrar till att göra det livslånga lärandet till en realistisk målsättning. Ett mycket positivt exempel härpå är försöket med det s.k. Kunskapslyftet som sedan det infördes år 1997 har varit mycket framgångsrikt. Utredningen Kunskapslyftskommittén har också mot bakgrund därav i sitt slutbetänkande, Kunskapsbygget 2000 det livslånga lärandet (SOU 2000:28), föreslagit att Kunskapslyftet skall permanentas. I 2000 års ekonomiska vårproposition har regeringen föreslagit en förlängning av Kunskapslyftet till år 2003.

Som anförts ovan spelar den nya informationstekniken en allt större roll för tillväxten och utvecklingen av samhället. En av de viktigaste uppgifterna blir därför att kunna ta till vara den potential som den nya tekniken ger. Förutom ökad utbildning och kompetens inom området krävs därför att det även finns en väl utbyggd infrastruktur som gör tekniken tillgänglig för så många som möjligt. Behovet är tudelat. För det första krävs en god infrastruktur för att det skall bli möjligt att driva företag på så många orter som möjligt i landet. För det andra kommer alltfler tjänster som företagen producerar att tillhandahållas med hjälp av informationsteknik. En väl utbyggd infrastruktur är därför nödvändig för att kunderna skall kunna ta del av dessa produkter. Det är därför bra att regeringen tagit initiativet till en snabb utveckling inom området genom de förslag som presenteras i proposition 1999/2000:86, Ett informationssamhälle för alla.

För att tillväxten skall kunna fortsätta att öka krävs förutom insatser för sysselsättningen i form av satsningar för höjd kunskap och kompetens hos arbetskraften att åtgärder vidtas parallellt för att öka effektiviteten inom varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna. En fördjupning av den inre marknaden som innebär bättre rörlighet för varor och tjänster, liksom för arbetskraft, har en stor betydelse för alla företags tillväxtmöjligheter och därmed också för sysselsättningen. Genom bättre tillgång på riskkapital ges framför allt mindre och medelstora företag bättre möjligheter att växa. En mer effektiv inre marknad innebär samtidigt att konkurrensen mellan olika företag

ökar. Ökad konkurrens leder till bättre effektivitet och lägre priser, vilket i sin tur håller ner inflationen.

Moderaterna och Folkpartiet anför i var sin motion bl.a. att Sverige, som en följd av de uttalanden som görs i de sysselsättningsriktlinjer som rådet utfärdat och som regeringen i den svenska handlingsplanen för sysselsättning har ställt sig bakom, borde driva en mer aktiv politik för en sänkning av skatten på arbete för att därigenom skapa fler arbetstillfällen.

Utskottet noterar till att börja med att regeringen själv har betonat att skattepolitiken bör spela en aktiv roll i arbetet för en högre sysselsättning och tillväxt. Utskottet behandlade ett liknande yrkande i sitt yttrande över regeringens skrivelse rörande verksamheten i EU 1998 (1998/99:AU1y, skr. 1998/99:60). I nämnda yttrande redovisade utskottet bl.a. en rad åtgärder som hade vidtagits för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Utskottet vill därutöver framhålla att en lika viktig fråga som skatterna är att se över de olika bidrags- och avgiftssystemen. Vid bedömningen av vilka åtgärder som bör vidtas för att öka utbytet av arbete för arbetstagare med de lägsta lönerna är det inte enbart skatterna som spelar roll utan samma och ibland bättre effekter kan uppnås genom förändringar i bidrags- och avgiftssystemen som innebär olika tröskel- och/eller marginaleffekter. Ett exempel på en sådan åtgärd är det förslag om införande av maxtaxa inom förskoleverksamhet och barnomsorg som regeringen har aviserat under maj månad.

Frågor rörande Sveriges förhållningssätt till unionens sysselsättningsriktlinjer och rådets rekommendationer liksom frågor kring företagande behandlades också av utskottet i 1999 års budgetbetänkande (1999/2000:AU1). Där konstaterade utskottet att regeringens sysselsättningspolitik låg väl i linje med EG-kommissionens förslag om sysselsättningsriktlinjer för 2000 samt att ett flertal åtgärder, däribland skattesänkningar, hade vidtagits för att förbättra villkoren för företagande.

Mot bakgrund av det anförda förordar utskottet sammanfattningsvis att motionerna 1999/2000:U12 yrkande 2, 1999/2000:U503 yrkande 6 och 1999/2000:U505 yrkande 13 bör avstyrkas.

Arbetsrätt och jämställdhetsfrågor m.m.

Skrivelsen

I skrivelsen lämnas en redogörelse för olika ärenden som behandlats inom unionen rörande fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Bland annat redovisas olika direktiv och förslag till direktiv rörande arbetsmiljö och arbetslivsfrågor samt arbetsrätt. Det ges också en beskrivning av frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män samt lämnas en kort redogörelse från det informella ministermötet i Berlin samt minister-rådskonferenserna i Helsingfors och Stockholm.

Utskottets ställningstagande

Några motioner har inte väckts i denna del i ärendet.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att Sverige på ett aktivt sätt arbetar för att det inom unionen skall tas fram gemensamma regler bl.a. på arbetsmiljöområdet. Förutom att en sådan reglering verkar för att ge skydd åt enskilda individer och förhindrar att de slås ut från arbetsmarknaden har den stor betydelse för att den inre marknaden skall kunna fördjupas och fungera på ett tillfredsställande sätt. Brister i arbetsmiljö m.m. får inte bli ett medel som används för att uppnå konkurrensfördelar. Med hänsyn till de demografiska förändringar av befolkningen som kommer att leda till att en allt mindre del av befolkningen tillhör arbetskraften blir det dessutom allt viktigare att inte arbetsmiljön är sådan att den leder till att individer tvingas bort från arbetslivet i förtid.

På jämställdhetsområdet ser utskottet mycket positivt på att jämställdhetsfrågorna, i och med ikraftträdandet av Amsterdamfördraget, har fått en väsentligt starkare ställning inom unionen. Detta har Sverige arbetat aktivt för under en lång tid. Enligt fördraget är jämställdhet mellan kvinnor och män numera ett av de grundläggande målen för unionens verksamhet. Det är också positivt att s.k. mainstreaming skall tillämpas i all verksamhet som unionen bedriver. Utskottet välkomnar också att positiv särbehandling uttryckligen har blivit tillåten i EG-rätten som ett medel för att uppnå jämställdhet på arbetsmarknaden.

Utskottet har nyligen i ett betänkande behandlat en rad frågor rörande jämställdhet (bet. 1999/2000:AU6, skr. 1999/2000:24). I betänkandet, som behandlar utvecklingen i Sverige inom jämställdhetsområdet under de senaste tre åren, konstateras att Sverige är ett av de länder – om inte det land – som har kommit längst på jämställdhetsområdet inom Europeiska unionen. Utskottet konstaterar trots detta att det finns mycket kvar att göra för att jämställdhet skall bli verklighet. Kvinnornas ställning måste stärkas på alla områden. Inom arbetslivet rör frågorna främst diskriminering vid anställning, befordran, lön m.m. Utskottet vill därför framhålla vikten av att dessa frågor inte drivs aktivt endast i svensk inrikespolitik utan även på unionsnivå.

I juli 1998 tillkallade regeringen Hans Stark, dåvarande ordföranden vid Arbetsdomstolen, som särskild utredare för att göra en översyn av vissa delar av jämställdhetslagen. Uppdraget var i första hand att göra en översyn av om jämställdhetslagen stod i överensstämmelse med EG-rätten. I september 1999 presenterade Hans Stark sitt betänkande – En översyn av jämställdhetslagen (SOU 1999:91) – där han bl.a. föreslog följande.

- För att nå överensstämmelse med EG-rätten bör jämställdhetslagens förbud mot diskriminering vid anställning även omfatta situationer då arbetsgivaren inte fattar något anställningsbeslut.
- Bevisreglerna i jämställdhetslagens 16, 19 och 20 §§ bör ändras på så sätt att presumptionsreglerna vid anställning, befordran, utbildning, arbetsledning, uppsägning, omplacering, permittering och avskedande formuleras som en enhetlig bevisbörderegeln i överensstämmelse med EG:s bevisbördedirektiv.
- Regeln om att ideellt skadestånd skall delas mellan dem som har diskriminerats bör ändras så att var och en av de diskriminerade erhåller ett skadestånd som bestäms med hänsyn till den kränkning den per-

sonen har blivit utsatt för. Det föreslås inga ändringar avseende det ekonomiska skadeståndet.

1999/2000:AU2y

Regeringen har aviserat ett förslag under maj månad till riksdagen.

Sverige som ordförandeland

Motion

Centerpartiet tar i motion U512 upp frågor som partiet anser bör prioriteras under den tid som Sverige är ordförandeland. Bland annat bör Sverige verka för att EU dels bidrar till kampen mot arbetslöshet genom att komplettera medlemsstaternas insatser, dels stärker samarbetet på jämställdhetsområdet (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Frågor som rör jämställdhet och sysselsättning är två frågor som från svenskt håll har haft mycket hög prioritet alltsedan Sverige blev medlem i Europeiska unionen. Som anförts ovan har Sverige drivit dessa frågor mycket aktivt och har även fått gott genomslag för dem inom unionen.

Av de preliminära förklaringar som regeringen har gjort avseende vilka frågor som kommer att prioriteras under Sveriges tid som ordförandeland framgår att både jämställdhets- och sysselsättningspolitiska frågor kommer att stå högt på dagordningen. Utskottet ser mycket positivt på dessa prioriteringar men har samtidigt förståelse för att det utrymme som dessa frågor kan få under det svenska ordförandeskapet kan komma att påverkas av utvecklingen av andra frågor under både Portugals och Frankrikes ordförandeperiod.

Utskottet delar således i huvudsak Centerpartiets uppfattning om betydelsen av att lyfta fram frågor om sysselsättning och jämställdhet under Sveriges ordförandeskap. I fråga om möjligheterna till kompletterande insatser från unionens sida till enskilda medlemsstater i kampen mot arbetslösheten vill utskottet emellertid påminna om vad som ovan anförts om att sysselsättningspolitiken i huvudsak är en nationell angelägenhet. Med hänsyn till det anförda finner utskottet att något tillkännagivande inte är nödvändigt. Motion U512 i berörd del bör därför avstyrkas.

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Feltzing (mp), Anders Karlsson (s), Henrik Westman (m), Carlinge Wisberg (v) och Runar Patriksson (fp).

Avvikande meningar

1. Tillväxt och sysselsättning

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Henrik Westman (m) och Runar Patriksson (fp) anför:

Arbetslöshet drabbar den enskilde individen hårt, såväl mänskligt, socialt som ekonomiskt. I dag är omkring 15 miljoner människor arbetslösa i EU-området. Den låga sysselsättningen är därför ett av EU:s och Sveriges allvarligaste problem. Det är emellertid positivt att sysselsättningsfrågorna, genom ikraftträdandet av Amsterdamfördraget, har kommit högre upp på EU:s dagordning. Utskottet vill emellertid påminna om att merparten av de faktorer som påverkar nivån på arbetslösheten och tillväxten styrs av beslut som fattas på nationell nivå. Redan i dag råder det stora olikheter mellan unionens medlemsstater t.ex. vad avser tillväxt och sysselsättning. Skillnaderna kommer dessutom att bli än större i takt med att unionen utvidgas. Med så stora skillnader i förutsättningarna på sysselsättningsområdet mellan de olika medlemsstaterna är möjligheterna mycket små att driva en centraliserad sysselsättningspolitik på unionsnivå.

Det samarbete som nu finns inom unionen kring sysselsättningspolitiken, och som har fördjupats i och med Amsterdamfördraget, utgår från de riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som rådet varje år fastställer. Riktlinjerna för år 2000, vilka i allt väsentligt är desamma som de som utarbetades redan år 1997 vid rådets möte i Luxemburg, innebär bl.a. att medlemsstaterna skall verka för sänkt moms på tjänster, sänkta arbetsgivaravgifter, enklare regler för småföretagen och reformerade strukturer på arbetsmarknaden. Av de rekommendationer om genomförandet av medlemsstaternas sysselsättningspolitik som rådet med stöd av Amsterdamfördraget har lämnat till Sverige för år 1999 respektive 2000 följer att Sverige bl.a. uppmanas att minska skattetrycket på inkomst av arbete, särskilt för låginkomsttagare. Bakgrunden till detta är att Sverige, enligt rådets beräkningar, har det

högsta skattetrycket inom unionen på arbete med implicita skatter som uppgår till 58%, att jämföras med EU:s genomsnitt som ligger på 43%.

Regeringen har alltsedan rådets sysselsättningsriktlinjer presenterades ställt sig bakom innehållet i dessa, liksom innehållet i rådets rekommendationer. Utskottet finner det därför anmärkningsvärt att regeringen inte på någon av de angivna punkterna bedriver en politik som står i överensstämmelse med riktlinjerna eller rekommendationerna. Utskottet anser därför att regeringen, för att stimulera sysselsättning och företagande, måste presentera förslag som innebär en minskning av antalet regler som styr arbetsmarknaden och en sänkning av skatterna på arbete. Vidare bör åtgärder vidtas bl.a. för att fördjupa den inre marknaden och för att undanröja hinder och monopol för företagande.

Av det anförda följer att motionerna U12 yrkande 2, U503 yrkande 6 och U505 yrkande 13 bör tillstyrkas.

2. Sverige som ordförandeland

Margareta Andersson (c), Stefan Attefall (kd) och Maria Larsson (kd) anför:

Den 1 januari 2001 tar Sverige för första gången över ordförandeskapet i EU. Att vara ordförandeland är en stor utmaning. För att Sverige på bästa sätt skall kunna ta till vara de möjligheter som ordförandeskapet innebär anser utskottet att det är viktigt att hela nationen rustas inför uppgiften. Regeringen bör därför inrikta sina krafter på att utarbeta en plan som kan ge en så stor nationell uppslutning som möjligt kring ordförandeskapet och målen för Europasamarbetet. Härigenom skapas både en bättre förståelse och en bättre folklig förankring för de ställningstaganden som Sverige gör i olika frågor inom unionen.

Två bra exempel på politikområden kring vilka det finns en stor nationell uppslutning är sysselsättning och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Sverige har också alltsedan medlemskapet i EU arbetat aktivt för att samarbetet i unionen kring dessa frågor skall öka. I och med ikraftträdandet av Amsterdamfördraget har detta arbete nått viss framgång då frågorna fått en klart mer framskjuten position i unionsarbetet än tidigare. Jämställdhet har t.ex. blivit ett uttalat mål för EU. Utskottet ser positivt på dessa förändringar men vill samtidigt framhålla att det fortfarande finns mycket kvar att göra inom båda områdena. Till exempel bör regeringen inom sysselsättningsområdet arbeta för att EU, utöver den samordning som har kommit till stånd, skall vidta åtgärder som kompletterar de enskilda medlemsstaternas insatser. Regeringen bör också verka för att samarbetet inom unionen rörande jämställdhetsfrågorna stärks ytterligare. Exempel på frågor som Sverige därvid särskilt bör föra fram är hur yrkes- och familjeliv skall kunna förenas, hur fler män skall kunna engageras i jämställdhetsarbetet samt hur man, för att på bästa sätt ta till vara olika infallsvinklar i beslutsprocesser m.m., skall få en större andel kvinnor bland beslutsfattare inom näringsliv, politik etc.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att motion U512 yrkande 2 bör tillstyrkas i berörda delar.

1. Tillväxt och sysselsättning

Carlinge Wisberg (v) anför:

På många sätt är det positivt med mellanstatligt samarbete inom sysselsättningspolitiken. Inom ramen för EU sätter emellertid fördragstexter begränsningar för det nationella självbestämmandet i hur politiken skall utformas, dessutom underordnas arbetet med att få ned arbetslösheten andra ekonomiska mål.

På varje toppmöte sedan 1993 har EU och dess medlemsstater framhållit att kampen mot arbetslösheten är ett högt prioriterat mål. I otaliga dokument och i Amsterdamfördragets sysselsättningskapitel har detta uttalats. Trots detta är arbetslösheten alltjämt mycket hög. I sysselsättningskapitlet framgår att alla insatser för att öka sysselsättningen måste vara förenliga med reglerna för EMU och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Med EMU ligger makten över penningpolitiken hos den politiskt oberoende centralbanken. Centralbankens huvuduppgift är att uppnå prisstabilitet. Detta mål har alltid företrädde framför en ökning av sysselsättningen. Centralbanken är skyldig att höja räntan för att motverka ökad inflation även om priset blir ökad arbetslöshet. Så länge detta består bör man nyansera bilden av sysselsättningskapitlet som något större framsteg. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken handlar mycket om avregleringar, låga löneökningar, skattesänkningar, press på att hålla de offentliga utgifterna nere och s.k. incitamentsskapande åtgärder för att öka rörligheten på arbetsmarknaden – i linje med den marknadsliberalism som den ekonomiska politiken och EMU grundar sig på.

2. Tillväxt och sysselsättning

Barbro Feltzing (mp) anför:

Utskottets yttrande med anledning av skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen brister på flera punkter. Det kanske allvarligaste är bristen på insikt i vad dagens utveckling leder till på sikt. Samtidigt som man påpekar att sysselsättningsfrågorna först och främst skall hanteras på nationell nivå så ser majoriteten positivt på utvecklingen som ger EU mer makt över just dessa frågor. Den centralisering av sysselsättningspolitiken som just nu genomförs är allvarlig eftersom den på sikt riskerar att resultera i en allt hårdare överstatlig kontroll. Denna utveckling har redan tagit fart i och med Amsterdamfördraget som stipulerar att medlemsstaternas sysselsättningspolitik skall stämma överens med de allmänna riktlinjerna som läggs fast på EU-nivån. På detta sätt har EU skaffat sig makt att formulera ramen för hur den nationella politiken skall formuleras, en allvarlig centralisering av makten. Detta är en utveckling som starkt strider mot Miljöpartiet de grönas syn på decentralisering av makten. På längre sikt kommer vi sannolikt att få se ett sanktions-system inom EU för de länder som inte följer de fastlagda riktlinjerna, något som minskar den nationella, regionala och lokala möjligheten att föra syssel-

sättningspolitik. Vi vill från Miljöpartiet de gröna hellre se att EU genomförde subsidiaritetsprincipen och i stället lät EU:s mångfald av system bestå.

Det toppmöte om sysselsättningspolitiken som man nyligen genomfört i Lissabon visar också att den sysselsättningspolitik som stimuleras på EU-nivå har lite med framtiden att göra. I stället för att försöka koncentrera diskussionerna på hur vi i framtiden skall samordna lösningar på de globala miljöproblemen med en genomtänkt sysselsättningspolitik, så diskuterar EU:s ledare fortfarande enbart i termer av ökad materiell tillväxt som den allmänna lösningen på EU:s arbetsmarknad. Vi i Miljöpartiet de gröna hade hellre sett att man diskuterat hur skattesystemen och energipolitiken skulle kunna anpassas för att stimulera tillväxten av gröna jobb. En sådan sakfråga är införandet av en miniminivå för vissa miljöskatter inom EU. Det är upprörande att denna aspekt inte finns med i utskottets yttrande eftersom denna process är absolut nödvändig för att vi skall kunna nå en ekologiskt hållbar utveckling och de miljömål som riksdagen har ställt upp.

Ytterligare en viktig fråga för sysselsättningen är en förkortad arbetstid. Denna reform genomförs nu i flera andra medlemsstater, bl.a. Frankrike. Om detta nämns det ingenting i utskottets yttrande, och inte heller var detta ett diskussionsämne under toppmötet i Lissabon. Vi hade gärna sett att man från EU:s sida hade initierat en diskussion och genomfört en studie av effekterna på sysselsättningen och människors psykiska hälsotillstånd av en arbetstidsförkortning.

Till utrikesutskottet.....	1
Tillväxt och sysselsättning.....	1
Arbetsrätt och jämställdhetsfrågor m.m.	6
Sverige som ordförandeland	8
Avvikande meningar.....	9
1. Tillväxt och sysselsättning.....	9
2. Sverige som ordförandeland	10
Särskilda yttranden	11
1. Tillväxt och sysselsättning.....	11
2. Tillväxt och sysselsättning.....	11